

KLEMETSBY

Namnet Klemetsby kan ha koppling redan till medeltiden. Klemet är ett mansnamn och by betyder nybygge. När Klemetsby nämns för första gången i skrift är det i skatteboken från 1537 och som "Clemetszby". Själva byn har nog funnits långt före det, eftersom det redan då fanns fyra gårdar i byn. Böle, i dagligt tal kallat Börs, som var skattehemmanet och de tre andra var kronohemman.

Lumparlands kyrka på 1926.

Klemetsby är en kyrkby. Lumparlands kyrka, som är helgad till S:t Andreas, är från 1720-talet och således den äldsta bevarade träkyrkan på Åland. Altartavlan är målad av den kände önningsbykolonisten Victor Westerholm. Man vet att det tidigare har funnits åtminstone två olika kyrkor på samma plats. Den föregående brändes ned av ryssarna under Stora ofreden (1714–21).

Lumparlands prästgård

Lumparlands prästgård har haft flera nämndvärda präster. Den som kanske är mest känd för eftervärlden är nog kaplanssonen Gabriel Israel Hartman, född

Lumparlands prästgård 1930-talet

1776, en av Finlands främsta tidiga filosofer. Flera andra prästfamiljer har haft viktiga roller för samhällets utveckling med skola, bibliotek, fattigvård m.m.

Lumparlands skola

Lumparlands skola finns i Klemetsby. Lumparlands folkskola inrättades 1871. Den första skolbyggnaden stod färdig 1878 och var då en av de första skolorna på Åland. Eftersom skolan hade blivit för liten för alla elever, byggdes den till med ett klassrum 1925. Hösten 1937 blev den nya småskolan färdig, eftersom

Lärarinnan Hulda Simonson med sina elever. Den första skolbyggnaden var färdig 1878.

skolan igen hade blivit för liten. Nuvarande skolbyggnad är från 1958 och har senare blivit om- och tillbyggd. I början av 1900-talet verkade bl. a. Erika Lindström som lärarinna i skolan. Hon var bättre känd som predikant, missionär och författarinna till sången "Visa till Åland".

Kommunalt bibliotek fick Lumparland 1926. Före det fanns skolbiblioteket och det Fraserska biblioteket, efter kaplansdottern Gustava Fraser (1816–1905).

Lumparlands folkskola på 1920-talet

Butiken i Klemetsby

År 1916 bildades åtta åländska andelslag, och ett av dem var Lumparlands Andelshandel i Klemetsby. Den första affärslokalen hyrde man vid Klockars i bagarstugan. Affärerna gick bra och redan 1922 började man planera en ny butikslokal som blev färdig året därpå. Den nuvarande butiken byggdes 1936 och har senare fått om- och tillbyggnader.

Lumparlands Andelshandel 1940-talet

Det var Lumparlands Andelshandel som tog initiativ till att det borde byggas väg och en ångbåtshamn i Långnäs för varutransporternas skull. Denna blev färdig omkring 1926.

Bk. Christiani byggd i Lovisa 1848. Ågare 1900-16 J.E. Stenroos

Bondeseglationen

J. E. Stenroos (1864–1926), bonden och skeppsredaren på Böle ("Börs"), var på sin tid en av de största redarna i Lumparland. Han var redare för bl. a. barkarna Christiani, Gacelle, Thomas Perry och skonaren Tesver m. fl. Han var även med och byggde skonerskeppet Orion i Norrboda.

Mars 1809 bodde den svenske generalen von Döbel i det här huset vid Södergårds i Klemetsby.

Georg Carl von Döbeln och Bogdon Fedorovitj von Knorring i Klemetsby 1809

De ryska ockupationstrupperna var stationerade i Klemetsby och hit kom den svenske generalen von Döbeln den 16 mars 1809 för att underhandla med den ryske befälhavaren von Knorring. von Döbeln hade redan gett order till de svenska trupperna att retirera till Eckerö och på detta sätt ville han egentligen bara vinna tid.

Von Döbeln lyckades utverka ett stillestånd på förmånliga villkor, så att svenskarna östört skulle få dra sig tillbaka och alla fientliga attacker mot kusten från Stockholm till Piteå skulle ställas in till den 1 april. Överenskommelsen var färdig för underskift, då själve ryske krigsministern, den hårdföre Aleksej Andrejevitch Araktsjev, infann sig och rev sönder dokumentet. Ministerns avsikt var inte att enbart inta Åland, han ville rycka fram mot Stockholm, varför ett stillestånd var otänkbart.

von Döbeln kastade sig i släden och for i vredesmod bort. Han lämnade åt diplomaten Gustav Olof Lagerbring att skenförhandla med fienden för att vinna tid medan de svenska trupperna fortsatte marschen mot Eckerö och Sverige. Sägner förtäljer att general von Döbeln vid detta tillfälle sov en natt i vindskammaren till bagarstugan på hemmanet Södergård.

Furuborg

På 1920-talet byggdes ungdomslokalen Furuborg i Klemetsby till största delen med talloarbete. Denna byggnad brann dock ned under ett häftigt åskoväder 1961. Direkt efteråt byggde man den nya ungdomslokalen längre norrut, där den finns idag. Midsommarstången blev även den flyttad till den nuvarande platsen mellan Furuborg och Kapellviken. Lumparlands midsommarstång är en av de mest imponerande på Åland med sina 96 kronor i olika storlekar.

Midsommarstång vid gamla Furuborg 1950-talet

J. E. Stenroos ägde även en såg i Klemetsby, i Mar nära nuvarande Långnäs hamn. Han sysslade med virkeshandel bl. a. till Viborg. Sägner förstördes sedermera av en brand. Förmodligen fanns där också en hamn redan då p.g.a. virkeshandeln. Nära "Börs" har det en gång i tiden funnits ett bageri. Man bakade bröd bl. a. till fartygen. Längre efter att bageribyggnaden hade försvunnit kallade man vägasnittet till bagarkroken. På 1800-talets senare hälft fanns också en glasmästare boende på gården "Börs".

J.E. Stenroos skeppsredare och bonde i Böle med sin familj vid sekelskiftet 1900.

Lumparlands kommun

Läs mer på | www.lumparland.ax